

ret. Merito quippe odit, et velut a regula suæ artis alienum improbat vitium: amat tamen suum etiam in vitiosis vel sanatione beneficium, vel damnatione iudicium. Ita Deus, et nihil odit eorum quæ fecit; naturarum enim, non vitiorum conditor, mala quæ odit, ipse non fecit; et de malis eisdem vel sanando ea per misericordiam, vel ordinando per iudicium, bona sunt ipsa quæ facit. Cum igitur eorum quæ fecit nihil oderit, quis digne possit eloqui, quantum diligat membra Unigeniti sui: et quanto amplius ipsum Unigenitum, in quo condita sunt omnia visibilia et invisibilia, quæ in suis generibus ordinata ordinatissime diligit? Membra quippe Unigeniti ad Angelorum sanctorum æqualitatem gratiæ suæ largitate perducit: Unigenitus autem cum sit Dominus omnium, procul dubio est Dominus Angelorum, natura qua Deus est, non Angelis, sed Patri potius æqualis: gratia vero qua homo est, quomodo non excedit excellentiam cuiuslibet Angeli, cum sit una persona carnis et Verbi?

VII. Quanquam non desint qui etiam nos Angelis præferant: quia pro nobis, inquit, non pro Angelis mortuus est Christus. Id quid est aliud, quam de impietate velle gloriari? Etenim Christus, sicut ait Apostolus, juxta tempus pro impiis mortuus est¹. Hic ergo non meritum nostrum, sed Dei misericordia commendatur. Nam quale est ideo se velle laudari, quia vitio suo tam detestabiliter ægravavit, ut non posset aliter quam medici morte sanari? Non est hæc nostrorum gloria meritorum, sed medicina morborum. An ideo nos præferimus Angelis, quia cum et Angeli peccaverint, nihil eis tale unde sanarentur impensum est? Quasi aliquid eis vel parvum fuerit impensum, et nobis amplius. Quod si et hoc factum esset, adhuc quæri posset, utrum ideo fuisset factum, quod steteramus ex-

¹ Rom, v, 8.

cellentius, an quod desperatius jacebamus. Cum vero noverimus honorum omnium Creatorem reparandis angelis malis nihil gratiæ contulisse, cur non potius intelligimus, quod tanto damnabilior eorum iudicata sit culpa, quanto erat natura sublimior? Tanto enim minus quam nos peccare debuerunt, quanto meliores nobis fuerunt. Nunc autem in offendendo Creatorem tanto execrabilius beneficio ejus ingrati extiterunt, quando beneficentius sunt creati; nec eis satis fuit desertores esse illius, nisi et nostri fierent deceptores. Hoc itaque nobis magnum bonum conferet, qui dilexit nos sicut dilexit Christum, ut propter ipsum cujus membra nos esse voluit, æquales Angelis sanctis simus, quibus et natura inferiores conditi sumus, et peccato indigniores facti qui eorum fieri qualescumque socii deberemus¹.

TRACTATUS CXI.

De eo quod Dominus dicit: *Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, et illi sint mecum*: usque ad id, *Ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis*.

I. IN magnam spem Dominus Jesus suos erigit, quæ major omnino esse non possit. Audite, et estote in spe gaudentes, propter quod vita ista non amanda, sed toleranda sit, ut esse possitis in ejus tribulatione patientes. Audite, inquam, et quo spes nostra levetur attendite. Christus Jesus dicit: *Filius Dei unigenitus qui Patri coæ-*

¹ Luc. xx, 36.

ternus et æqualis est, dicit; qui propter nos homo factus est, sed sicut omnis homo mendax non factus est¹, dicit; via, vita, veritas dicit; qui mundum vicit, de his quibus vicit, dicit. Audite, credite, sperate, desiderate quod dicit: « Pater, inquit, quos dedisti mihi, volo ut ubi » ego sum, et illi sint mecum². » Qui sunt isti quos ait a Patre datos sibi? Nonne illi de quibus alio loco dicit: « Nemo venit ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit » eum³? Jam quomodo ea quæ fieri dicit a Patre, faciat et ipse cum Patre, si quid in hoc Evangelio profecimus, novimus. Ipsi sunt ergo quos a Patre accepit, quos et ipse elegit de mundo, atque elegit ut jam non sint de mundo, sicut non est et ipse de mundo: ut sint tamen etiam ipsi mundus credens et cognoscens quod Christus a Deo Patre sit missus, ut mundus ex mundo liberaretur, ne mundus Deo reconciliandus cum mundo inimicissimo damnaretur. Sic enim ait in hujus orationis exordio: « Dedisti » ei potestatem omnis carnis, id est omnis hominis, ut » omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam⁴. » Ubi ostendit potestatem se quidem omnis hominis accepisse, ut liberet quos voluerit, damnet quos voluerit, qui vivos et mortuos judicabit: sed eos sibi esse datos, quibus omnibus det vitam æternam. Sic enim ait, Ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Proinde non ei dati sunt, quibus vitam non dabit æternam: quamvis et ipsorum potestas data sit, cui potestas data est omnis carnis, id est, omnis hominis. Ita mundus reconciliatus ex inimico liberabitur mundo, cum in illum exerit potestatem suam, ut eum in mortem mittat æternam: hunc autem facit suum, cui vitam donet æternam. Quapropter omnibus prorsus ovibus suis bonus pastor, omnibus membris suis magnum caput promisit hoc præmium, ut ubi ipse

¹ Psal. cxv, 11. — ² Joan. xvii, 24. — ³ Id. vi, 44. — ⁴ Id. xvii, 21.

est, et nos cum illo simus: nec poterit nisi fieri quod omnipotenti Patri se velle dixit omnipotens Filius. Ibi est enim et Spiritus sanctus pariter æternus, pariter Deus, Spiritus unus duorum, et substantia voluntatis amborum. Nam illud quod dixisse legitur propinquante passione: » Verum non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater¹, quasi alia Patris, alia Filii sit voluntas aut fuerit, sonus est nostræ infirmitatis, quamvis fidelis, quam in se caput nostrum transfiguravit, quando etiam peccata nostra portavit. Unam vero esse Patris et Filii voluntatem, quorum etiam Spiritus unus est, quo adjuncto cognoscimus Trinitatem, et si intelligere nondum permittit infirmitas, credat pietas.

II. Sed quoniam quibus promiserit, et quam firma sit ipsa promissio, pro sermonis brevitate jam diximus; hoc ipsum quantum valemus, quid sit quod dignatus est promittere videamus. « Quos dedisti mihi, inquit, volo ut » ubi ego sum, et ipsi sint mecum. » Quantum attinet ad creaturam in qua factus est ex semine David secundum carnem, nec ipse adhuc erat ubi futurus erat²: sed eo modo dicere potuit: « ubi ego sum, » quo intelligeremus quod cito fuerat ascensurus in cœlum, ut jam ibi esse se diceret ubi fuerat mox futurus. Potuit et illo modo, quo ante jam dixerat loquens ad Nicodemum: « Nemo ascen- » dit in cœlum nisi qui descendit de cœlo, filius homi- » nis, qui in cœlo est³. » Nam et ibi non dixit, erit; sed, propter unitatem personæ, in qua et Deus homo est, et homo Deus. In cœlo ergo nos futuros esse promisit: illo enim forma servi levata est quam sumpsit ex virgine, et ad Patris dexteram collocata. Propter spem tanti hujus boni et Apostolus ait: « Deus autem qui dives est in mi- » sericordia, propter multam dilectionem qua dilexit nos,

¹ Matth. xxvi, 39. — ² Rom. 1, 3. — ³ Joan. iii, 13.

» et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos
 » Christo, cujus gratia sumus salvi facti; et simul exci-
 » tavit, et simul sedere fecit in caelestibus in Christo
 » Jesu¹. » Hoc ergo potest intelligi dixisse Dominus, « Ut
 » ubi ego sum et illi sint mecum. » Et ipse quidem de
 se dixit, quod ibi jam esset: de nobis autem velle se di-
 xit, ut essemus ibi cum illo, non quod jam essemus ostendit.
 Apostolus autem quod Dominus velle se dixit ut fieret,
 tanquam factum fuerit est locutus. Non enim ait, excitaturus
 est et in caelestibus sedere facturus; sed excitavit, et
 sedere in caelestibus fecit: quia non inaniter sed fideliter
 jam deputat factum, quod futurum esse non dubitat.
 Quod vero attinet ad formam Dei in qua aequalis est Patri,
 si secundum eam velimus intelligere quod dictum est:
 « Volo ut ubi ego sum, et illi sint mecum: » abscedat ab
 animo omnis imaginum corporalium cogitatio: quidquid
 menti occurrerit longum, latum, crassum, qualibet luce
 corporea coloratum, per quaelibet locorum spatia vel
 finita vel infinita diffusum, ab his omnibus, quantum
 potest, aciem suae contemplationis vel intentionis avertat.
 Et non inquiratur aequalis Patri Filius ubi sit, quoniam
 nemo invenit ubi non sit. Sed qui vult quærere, quærat
 potius ut cum illo sit; non ubique sicut ille, sed ubicumque
 esse potuerit. Qui enim homini poenaliter pendenti, et
 salubriter confitenti ait: « Hodie me cum eris » in
 paradiso², » secundum id quod homo erat, anima ejus
 ipso die futura fuerat in inferno, caro in sepulcro; secundum
 autem id quod Deus erat, utique in paradiso erat. Et ideo
 latronis anima a pristinis facinoribus absoluta, et illius
 munere jam beata, quamvis ubique sicut ille esse non
 poterat; tamen etiam ipso die cum illo in paradiso esse
 poterat, unde ille qui ubique semper est,

¹ Ephes. ii, 4, etc. — ² Luc. xxiv, 43.

non recesserat. Propterea nimirum non ei satis fuit dicere,
 « Volo ut ubi ego sum et illi sint: » sed addidit, « mecum. »
 Esse enim cum illo, magnum bonum est. Nam et miseri esse
 possunt ubi est ille, quoniam quicumque ubicumque fuerint,
 est et ille: sed beati soli sunt cum illo, quia beati esse non
 potuerunt nisi ex illo. An non Deo veraciter dictum est:
 « Si ascendero in caelum, » tu ibi es; et si descendero in
 infernum, ades¹? » Aut vero Christus non est Dei sapientia,
 quæ attingit ubique propter suam munditiam²? Sed lux lucet
 in tenebris, nec eam tenebræ comprehendunt. Ac per hoc,
 ut de re visibili, quamvis longe dissimili, quaecumque
 sumamus exemplum, sicut cæcus etiamsi ibi sit, ubi lux est,
 non est tamen ipse cum luce, sed absens est a præsentem:
 ita infidelis atque impius, aut etiam si fidelis et pius,
 nondum tamen ad intuendum lumen sapientiæ idoneus,
 etiam si esse nusquam possit ubi non sit et Christus,
 non est tamen ipse cum Christo, duntaxat per speciem.
 Nam hominem pie fidelem, non est dubitandum cum Christo
 esse per fidem: propter quod dicit: « Qui non est mecum,
 » adversum me est³. » Sed cum Patri Deo dicebat, « Quos
 » dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum; »
 de specie illa omnino dicebat, in qua videbimus eum
 sicuti est⁴.

III. Nemo serenissimum sensum nubilosa contradictione
 perturbet, consequentia perhibeant testimonium præcedentibus
 verbis. Nempe cum dixisset: « Volo ut ubi ego sum, et ipsi
 sint mecum, » continuo secutus adjunxit: « Ut videant
 claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante
 constitutionem mundi⁵. Ut videant, » dixit; non, ut credant.
 Fidei merces est

¹ Psal. cxxxviii, 8. — ² Sap. vii, 24. — ³ Matth. xii, 30. — ⁴ I Joan. iii, 2. — ⁵ Joan. xvi, 24.

ista, non fides. Si enim fides in Epistola ad Hebræos recte definita est, Convictio rerum, quæ non videntur : cur non merces fidei definiatur, Visio rerum quæ creditæ sperabantur¹? Cum viderimus enim claritatem quam dedit Pater Filio, etiamsi eam dici hoc loco intelligamus, non quam Pater æquali Filio gignens eum dedit, sed quam facto hominis Filio dedit ei post mortem crucis; quando ergo videbimus illam Filii claritatem, profecto tunc fiet iudicium vivorum, atque mortuorum, tunc tolletur impius, ne videat claritatem Domini²: Quam, nisi illam qua Deus est? » Beati enim mundi cordes, quoniam ipsi » Deum videbunt³: » nec mundicordes sunt impii, propterea non videbunt. Tunc ibunt ipsi in supplicium æternum; sic enim tolletur impius, ne videat claritatem Domini: « justi autem ibunt in vitam æternam⁴. » Et quæ est vita æterna? Ut cognoscant, inquit, te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum⁵: non utique sicut eum cognoverunt, qui licet non mundicordes, tamen in forma servi clarificata judicantem videre potuerunt; sed sicut cognoscendus est a mundis corde solus verus Deus, cum Patre et Spiritu sancto Filius, quia ipsa Trinitas est solus verus Deus. Si ergo secundum id quod Filius Dei Deus est Patri æqualis atque coæternus, accipiamus hoc dictum: « Volo ut ubi ego sum, et ipsi sint » mecum: » in Patre cum Christo erimus; sed ille sicut ille, nos sicut nos, ubicumque corpore fuerimus. Si enim loca dicenda sunt, et quibus non corpora continentur, et locus est cuique rei ubi est; locus Christi æternus ubi semper est, ipse Pater est, et locus Patris Filius est; quia « Ego, inquit, in Patre, et Pater in me est⁶: » et in hac oratione: « Sicut tu, Pater, inquit, in me, et ego in te⁷: »

¹ Hebr. xi, 1. — ² Isaï. xxvi, 10. — ³ Matth. v, 8. — ⁴ Id. xxv, 46. — ⁵ Joan. xvii, 3. — ⁶ Id. xiv, 10. — ⁷ Id. xvii, 21.

et locus noster ipsi sunt, quia sequitur: « Ut et ipsi in » nobis unum sint: » et nos locus Dei sumus, quoniam templum ejus sumus; sicut orat pro nobis qui mortuus est pro nobis, vivitque pro nobis, ut in ipsis unum simus; quia factus est in pace locus ejus, et habitatio ejus in Sion, » quæ nos sumus¹. Sed quis idoneus loca ista, vel quæ sunt in locis istis, sine spatiosis capacitatibus et sine corporeis molibus cogitare? Non parum tamen proficitur, si saltem quidquid tale oculo cordis occurrit, negatur, respuitur, improbatur: et lux quædam in qua ista neganda, respuenda, improbanda cernuntur, sicut potuerit, cogitatur; et quam sit certa cognoscitur, et amatur ut inde surgatur, atque ad interiora tendatur: quæ cum penetrare mens invalida, et minus quam illa sunt, pura, nequiverit; non sine amoris gemitu et desiderii lacrymis inde pellatur et patienter ferat quamdiu fide mundatur, atque ut illic habitare valeat, sanctis moribus præparatur.

IV. Quomodo ergo non erimus cum Christo ubi est, quando in Patre cum illo erimus in quo est? Neque hinc Apostolus nobis, quamvis nondum rem tenentibus, sed tamen spem gerentibus, tacuit. Ait enim: « Si resurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, ubi » Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt » sapite, non quæ super terram. Mortui enim estis, inquit, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo². » Ecce interim fide ac spe vita nostra ubi Christus est, cum illo est: quia cum Christo in Deo est. Ecce velut jam factum est quod oravit ut fieret, dicens: « Volo ut ubi ego » sum, et ipsi sint mecum: » sed nunc per fidem. Quando autem fiet per speciem? Cum Christus, inquit, apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria³.

¹ Psal. lxxv, 3. — ² Coloss. xxxi, etc. — ³ Ibid. 4.

Tunc apparebimus quod tunc erimus : quia tunc apparebit non inaniter nos id credidisse ac sperasse antequam essemus. Faciet hoc cui Filius cum dixisset : « Ut videant » claritatem meam quam dedisti mihi, » continuo subjunxit : « Quia dilexisti me ante constitutionem mundi¹. » In illo enim dilexit et nos ante constitutionem mundi, et tunc prædestinavit quod in fine facturus est mundi.

V. « Pater, inquit juste, et mundus te non cognovit². » Quia justus es, ideo te non cognovit. Mundus quippe ille damnationi prædestinatus merito non cognovit : mundus vero quem per Christum reconciliavit sibi, non merito, sed gratia cognovit. Quid est enim eum cognoscere, nisi vita æterna? Quam mundo damnato utique non dedit, reconciliato dedit. Propterea itaque mundus non cognovit, quia justus es, et meritis ejus ut non cognosceret tribuisti : et propterea mundus reconciliatus cognovit, quia misericors es, et ut cognosceret non ei merito, sed gratia subvenisti. Denique sequitur : « Ego autem te cognovi. » Ipse fons gratiæ est Deus natura, homo autem de Spiritu sancto et virgine ineffabili gratia : denique propter ipsum, quia gratia Dei per Jesum Christum est Dominum nostrum « Et hi cognoverunt, inquit, « Quia tu me misisti. » Ipse est mundus reconciliatus. Sed quia tu me misisti, ideo cognoverunt : ergo gratia cognoverunt.

VI. « Et notum feci eis, inquit, nomen tuum, et notum faciam³. » Notum feci per fidem, notum faciam per speciem : notum feci cum fine peregrinantibus, notum faciam sine fine regnantibus. « Ut dilectio, inquit, » quam dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis. » Non est usitata locutio, « dilectio quam dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis : » usitate quippe diceretur, dilectio qua dilexisti me. De Græco quidem ista translata est; sed

¹ Joan. xvii, 24. — ² Ibid. 25. — ³ Ibid. 26.

sunt similes et latinæ; sicut dicimus, fidelem servitutum servivit, strenuam militiam militavit; cum dici debuisse videatur, fideli servitute servivit, strenua militia militavit. Qualis autem ista locutio est, « dilectio quam dilexisti me : » tali et Apostolus usus est : « Bonum certamen » certavi¹. » Non ait, bono certamine, quod usitatus et tanquam rectius diceretur. Quomodo autem dilectio quam dilexit Pater Filium, est et in nobis, nisi quia membra ejus sumus, et in illo diligimur, cum ipse diligitur totus, id est, caput et corpus? Ideo subjunxit, « et ego in » ipsis : » tanquam diceret, quoniam ego sum et in ipsis. Aliter enim est in nobis tanquam in templo suo; aliter autem quia et nos ipse sumus, cum secundum id quod ut caput nostrum esset, homo factus est, corpus ejus sumus. Finita est Salvatoris oratio, incipit passio : ergo et iste sermo finiatur, ut de passione quod ipse donaverit, aliis sermonibus disputetur.

TRACTATUS CXII.

In id quod sequitur : *Hæc cum dixisset Jesus, egressus est cum Discipulis suis etc. usque ad id; Comprehenderunt Jesum, et ligaverunt eum.*

I. TERMINATO magno prolixoque sermone², quem post cœnam Dominus, fundendo pro nobis proximus sanguini, ad Discipulos habuit qui cum illo tunc erant, adjuncta oratione quam direxit ad Patrem, deinceps ejus passionem Joannes Evangelista sic orsus est : « Hæc cum dixisset

¹ 2 Tim. iv, 7. — ² Vide D. Guillon. tom. xxi, pag. 385-386.

» Jesus, egressus est cum Discipulis suis trans torrentem
 » Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et Dis-
 » cipuli ejus. Sciebat autem et Judas, qui tradebat eum,
 » locum : quia frequenter Jesus convenerat illuc cum
 Discipulis suis¹. » Hoc quod narrat ingressum Dominum
 cum Discipulis suis in hortum, non continuo factum est,
 cum ejus illa finita esset oratio, de cujus verbis ait : « Hæc
 » cum dixisset Jesus : » sed alia quædam sunt interpo-
 sita quæ ab isto prætermissa apud alios Evangelistas le-
 guntur : sicut apud hunc inveniuntur multa, quæ illi
 similiter in sua narratione tacuerunt. Quomodo autem
 inter se omnes conveniant, nec veritati quæ per alium
 promitur, ab alio repugnetur, quisquis nosse desiderat,
 non his sermonibus, sed in aliis laboriosis² litteris quæ-
 rat, nec stando et audiendo, sed potius sedendo et legendo,
 vel legenti aurem mentemque intentissimam præbendo,
 illa discat. Credat tamen antequam sciat, sive id etiam
 scire in hac vita possit, sive per aliqua impedimenta non
 possit, nihil ab aliquo Evangelista esse conscriptum quan-
 tum ad hos attinet quos in auctoritatem canonicam rece-
 pit Ecclesia, quod vel ipsius vel alterius non minus veraci
 narrationi possit esse contrarium. Nunc itaque hujus beati
 Joannis narrationem, ut suscepimus tractandam, sine
 aliorum comparatione videamus, in eis quæ manifesta
 sunt non immorantes : ut hoc ubi opus est, causa pos-
 cente faciamus. Non ergo sic accipiamus quod ait : « Hæc
 » cum dixisset Jesus, egressus est cum Discipulis suis
 » trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem in-
 » troivit ipse et Discipuli ejus, tanquam continuo post
 illa verba in illum hortum fuerit ingressus : sed ad hoc
 valeat quod dictum est : « Hæc cum dixisset Jesus, » ut

¹ Joan. xvii, 1, 2. — ² Mittit ad suos libros de consensu Evangelis-
 tarum.

non eum ante opinemur ingressum, quam illa verba fi-
 niret.

II. « Sciebat, inquit, et Judas qui tradebat eum, lo-
 » cum. » Ordo verborum est, « Sciebat locum qui tra-
 » debat eum. Quia frequenter, inquit, Jesus convenerat
 » illuc cum Discipulis suis. » Ibi ergo lupus ovina pelle
 contectus, et inter oves alto patris familias consilio tole-
 ratus, didicit ubi ad tempus exiguum dispergeret gregem,
 insidiis appetendo pastorem. « Judas ergo, inquit, cum
 » accepisset cohortem, et a Principibus et Pharisæis mi-
 » nistros, venit illuc cum laternis et facibus et armis¹. »
 Cohors non Judæorum, sed militum fuit. A præside ita-
 que intelligatur accepta, tanquam ad tenendum reum,
 servato ordine legitimæ potestatis, ut nullus tenentibus
 auderet obsistere : quanquam et manus tanta fuerat con-
 gregata, et sic armata veniebat, ut vel terreret vel etiam
 repugnaret, si quisquam Christum defendere auderet. Ita
 quippe ejus abscondebatur potestas, et obtendebatur infir-
 mitas, ut hæc inimicis necessaria viderentur adversus eum,
 in quem nihil valuisset nisi quod ipse voluisset : bene utens
 bonus malis, et faciens bona de malis, ad faciendos bo-
 nos ex malis, et discernendos bonos a malis.

III. « Jesus itaque, » sicut Evangelista secutus adjun-
 git, sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit,
 » et dicit eis, Quem quæritis? Responderunt ei, Jesum
 » Nazarenum. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat autem et
 » Judas qui tradebat eum cum ipsis : ergo dixit eis, Ego
 » sum, abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram². » Ubi
 nunc militum cohors, et ministri Principum ac pharisæo-
 rum? Ubi terror et munimen armorum? Nempe una vox
 » dicentis : « Ego sum, » tantam turbam odiis ferocem
 armisque terribilem, sine telo ullo percussit, repulit,

Joan. xviii, 3. — ² Ibid. 4-6.

stravit. Deus enim latebat in carne : et sempiternus dies ita membris occultabatur humanis, ut laternis et facibus quæreretur occidendus a tenebris. « Ego sum » dicit, et impios dejecit. Quid judicaturus faciet, qui judicandus hoc fecit? Quid regnaturus poterit, qui moriturus hoc potuit? Et nunc ubique per Evangelium : « Ego sum, » dicit Christus : et a Judæis expectatur Antichristus, ut retro redeant, et in terram cadant, quoniam deserentes cœlestia, terrena desiderant. Certe ad comprehendendum Jesum persecutores cum traditore venerunt, quem quærebant invenerunt, audierunt « Ego sum : » quare non comprehenderunt, sed abierunt retro, et ceciderunt, nisi quia hoc voluit, qui potuit quicquid voluit? Verum si nunquam se ab eis permitteret apprehendi, non quidem illi facerent propter quod venerant, sed nec ipse faceret propter quod venerat. Eum quippe illi occidendum quærebant sæviendo, sed quærebat nos et ipse moriendo. Proinde quia tenere volentibus nec valentibus, ostendit potestatem suam : jam teneant eum, ut faciat de nescientibus voluntatem suam.

IV. « Iterum ergo eos interrogavit, Quem quæritis? » Illi autem dixerunt, Jesum Nazarenum. Respondit Jesus : Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo quem dixit : Quia quos dedisti mihi, non perdiidi ex eis quemquam. Si me, » inquit, quæritis, sinite hos abire¹. » Inimicos videt, et hoc faciunt quod jubet : sinunt eos abire, quos non vult perire. Numquid autem non erant postea morituri? Cur ergo si tunc morerentur, perderet eos, nisi quia nondum sic in eum credebant, quomodo credunt quicumque non pereunt?

V. « Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum,

¹ Joan. xviii, 7-9.

» et percussit servum Principis sacerdotum, et abscedit » ejus auriculam dexteram. Erat autem nomen servo Malchus¹. » Solus hic Evangelista etiam nomen hujus servi expressit : sicut Lucas solus, quod ejus auriculam Dominus tetigerit, et sanaverit eum². Malchus autem interpretatur regnaturus. Quid ergo auris pro Domino amputata et a Domino sanata significat, nisi auditum amputata vetustate renovatum, ut sit in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ³? Quod cui præstitum fuerit a Christo, quis dubitet regnaturum esse cum Christo? Quod autem servus inventus est, et hoc ad illam pertinet vetustatem, quæ in servitatem generat, quod est Agar⁴. Sed cum accessit sanitas, figurata est et libertas. Factum tamen Petri Dominus improbavit, et progredi ultra prohibuit dicens : « Mitte gladium in vaginam. Calicem quem dedit » mihi Pater, Non bibam illum⁵? » In suo quippe facto ille Discipulus magistrum defendere voluit, non quod significandum est cogitavit. Et ille igitur ad patientiam comonendus fuit, et hoc ad intelligentiam conscribendum. Quod autem a Patre sibi dicit datum calicem passionis, profecto illud est quod ait Apostolus : « Si Deus pro nobis, » quis contra nos? Qui Filio proprio non pepercit, sed pro » nobis omnibus tradidit eum⁶. » Verum auctor calicis hujus est etiam ipse qui bibit. Unde idem Apostolus item dicit : « Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro » nobis, oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis⁷. »

VI. « Cohors autem et tribunus et ministri Judæorum » comprehenderunt Jesum, et ligaverunt eum⁸. » Comprehenderunt ad quem non accesserunt : quoniam dies

¹ Joan. xviii, 10. — ² Luc. xxii, 51. — ³ Rom. vii, 6. — ⁴ Galat. iv, 24. — ⁵ Joan. xviii, 11. — ⁶ Rom. viii, 31, 32. — ⁷ Ephes. v, 2. — ⁸ Joan. xviii, 12.